

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Магдалена Костова-Панайотова,

член на научно жури в конкурс за присъждане на образователната и научна степен доктор по научна специалност 05.04.06 Английска литература на 19 и 20 век), обявен от СУ “Св. Кл. Охридски”

Кандидат № 1.

Искра Иванова Христова

В конкурса за присъждане на образователната и научната степен „доктор” по шифър 05.04.06 участва единствен кандидат – Искра Христова. Изследванията по дисертационния труд са извършвани в Софийския университет „Св. Кл. Охридски” и в Оксфордския университет, Великобритания. Двама са и научните ръководители на докторантката – проф. Русинова и проф. Бътлър, изявени специалисти в своята област.

В конкурса за придобиване на научната степен “доктор” Искра Христова участва с дисертационен труд на тема „От представата за множествена субектност в романите на Вирджиния Улф и Анджеला Картър” с общ обем 156 стр. и библиография от 127 заглавия. Освен това кандидатката е представила 4 заглавия на статии по темата на дисертацията, 2 от които от участия в международни конференции.

Структурата на дисертационния труд се състои от 4 глави, първата от които въвежда в проблематиката на теорията за субектността, уговаря някои аспекти на методологията на изследване и се насочва към подходите на Вирджиния Ууф и Анджеला Картър по отношение на единната и множествената субектност в романите им.

Втора и трета глава са посветени съответно на „Мисис Далауей” и „Орландо” и „Между действията” на Улф в движението на чувството за субектност, изследвани са типовете образи, свързани със сетивните възприятия, с нарушеността на цялото, с чувството за притежание, метафориката, отношенията субектност и място, пространство и разстояния.

Като основен фокус на романа „Мисис Далауей” е изведен начинът, по който героите се справят с многообразието на вътрешния свят и невъзможността и неумението им да изразят широката палитра от противоречия, която напират. Представата за субектността от притежание на субекта в по-късните романи на Улф „Орландо” и „Между действията” е изведена като променена. В тях, според Христова, са заявени идеи за субектността като множествена, които придобиват по-късно важно значение в творчеството на Анджела Картър. Промяната на метафоричния език по отношение на начина, по който героите възприемат своята субектност в трета глава разкрива и промяната в представите за субектност в романите на Улф чрез промените в сетивността на Орландо, чрез метафората на къщата и своеобразната дистанцираност от собствената субектност на Орландо. В „Между действията” този процес на засилващо се отчуждение и фрагментация е разкрит чрез възприеманията на героите посредством театрални метафори, чрез възприемане от страни.

Четвърта глава на дисертацията се насочва към идеята за субектността в творчеството на Анджела Картър чрез различните метафори превъплъщения като птицата, часовника, огледалото и др. в „Ноци в цирка”. Така неработещият часовник например се превръща във възможност за преразказване на себе си по един друг начин, в преодоляване на скованото пространство. Героите на Картър, според Искра Христова, се дистанцират от себе си и от другите, непозволявайки допир. Наративът за себе си в романа „Ноци в цирка”, според дисертантката, е постоянен процес на ревизиране, на префасониране, комбинация на несливащи се пространства. Наративът за себе си не е чужд на манипулацията, на съзнателното преизграждане в публичното пространство и съзнателното поддържане на неяснота. Дистанцията от емоционалното, от спомените е проследена и в „Мъдри деца” и „Адските машини за желаниа на д-р Хофман”. Според дисертантката, романите на Улф постепенно прокарат пътя към едно постмодерно виждане при Анджела Картър за субектността като множествена и непритежаема, изграждаща се върху дистанцирането от спомените, чувствата и вътрешния живот.

Като цяло представената дисертация заявява себе си като сериозно, задълбочено изследване на една гранична и недокрай разработена проблематика като тази на субектността. Анализът представя как в романите на двете емблематични писателки се заражда и развива идеята за дистанцираното отношение към субектното. Творчеството на двете писателки е осмислено на фона на разбиранията за субектност и критичните

дискурси на тяхното време. Анализът демонстрира способност за аналитизъм, събрана е подробна и богата библиография.

Личи, е тази дисертация е преминала дълъг процес на развитие. Бележките ми по отношение на работата са свързани по-скоро с някои липси. Във връзка с метафорите и повтарящите се образи в книгите на Улф и Картър Христова споменава К. Г. Юнг, но не видях представена неговата теория, по отношение на разглежданата проблематика, което тук ми се струва уместно. Би било добре в дисертацията да присъства по-ясна положеност на двете писателки в литературния им контекст, както и по-ясна обосновка как е формиран изборът точно на тези две имена. Имам бележки и по отношение на оформлението, неща, които не определят обаче значимостта на труда.

Заклучение

Според Чл. 71. (1) от “Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” “Рецензиите и становищата завършват с положителна или отрицателна оценка”. В този смисъл държа да подчертая, че единственият кандидат в конкурса за присъждане на образователната и научна степен «доктор» по научна специалност 05.04.06 Английска литература на 19 и 20 век е представила научно изследване, което е значимо и говори за достатъчен научен потенциал. Затова предлагам на научното жури да присъди научната степен „доктор” на Искра Иванова Христова..

Член на журито:

Проф.. д-р Магдалена Костова-Панайотова